

TOMASZ TRATKIEWICZ

tomasz.tratkiewicz@gmail.com

Model podzielonej płatności – remedium na oszustwa w VAT?

Split Payment Model – the Remedy for VAT Frauds?

Słowa kluczowe: VAT; luka podatkowa; oszustwa podatkowe; podzielona płatność

Keywords: VAT; tax gap; tax frauds; split payment

Kod JEL: H32; H21; H25

Wstęp

Ogromny wzrost w Polsce w ostatnich latach luki w VAT, czyli różnicy między wartością całkowitych zobowiązań podatników z tytułu VAT a wartością rzeczywistych wpływów z tego podatku do budżetu państwa, stał się nie tylko przedmiotem badań [Tratkiewicz, 2016], ale też istotną kwestią identyfikowaną i dyskutowaną przez polityków. Temat ten w ujęciu europejskim jest również przedmiotem szczególnego zainteresowania Komisji Europejskiej, która zwraca uwagę na istotę samego problemu oraz „nawołuje” do podjęcia zdecydowanych działań zmierzających do ograniczenia jego skali [Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 7 kwietnia 2016 r., s. 3 i n.]. Proponowane, czy nawet już podjęte, działania ograniczające nadużycia w VAT zarówno w wymiarze europejskim, jak i krajowym są jednak nadal niewystarczające [Rogowska-Rajda, Tratkiewicz, 2016, s. 106 i n.].

Obserwuje się powrót do analizy badanych wcześniej, lecz nierozwijanych na szerszą skalę rozwiązań, które pozwoliłyby na usprawnienie poboru VAT i uszczel-

nienie systemu. Należy przypomnieć, że na zlecenie Komisji Europejskiej przedstawiono w 2010 r. raport o zaletach i wadach czterech modeli rozwiązań, które mogłyby się przyczynić do zwiększenia efektywności poboru VAT [PwC, 2010]. W raporcie tym przeanalizowano: model podzielonej płatności (*the split payment model*); model centralnie monitorującej bazy danych VAT (*the central VAT monitoring database*), bardziej znany jako centralny rejestr faktur; model hurtowni danych (*the data warehouse model*), wykorzystujący najczęściej dane z jednolitych plików kontrolnych; model certyfikowanego podatnika (*the certified taxable person model*). Wśród tych modeli podzielona płatność jest uważana za jedno z rozwiązań najsukcesyjniej przeciwdziałających nadużyciom i oszustwom podatkowym. Wprawdzie Komisja zwróciła uwagę, że metoda podzielonej płatności spowodowała ogólnie negatywne reakcje ze strony przedsiębiorców i osób zajmujących się podatkami, jednak być może przyczyn wskazanej krytyki należy upatrywać w braku danych szczegółowych w odniesieniu do konsekwencji jej stosowania i nieścisłości co do jej działania [Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 6 grudnia 2011 r., s. 16].

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie różnych modeli podzielonej płatności, dokonanie wstępnej oceny ich skuteczności w ograniczaniu oszustw w VAT, a także próba oceny możliwości i zasadności przyjęcia tego rozwiązania w warunkach polskich. W opracowaniu zastosowano metodę studiów literaturowych oraz analizę wybranych regulacji prawnych w zakresie VAT.

1. Podzielona płatność – istniejące modele

Podzielona płatność w VAT to model rozliczeń, w którym płatność za dostarczone towary lub świadczone usługi jest dzielona na dwie kwoty: kwotę netto (w VAT odpowiadającym podstawie opodatkowania) oraz kwotę pokrywającą podatek (VAT). Środki na pokrycie kwoty netto trafiają na bankowe konto firmowe dostawcy, natomiast środki na pokrycie kwoty VAT trafiają na odrębne konto bankowe, pozostające pod nadzorem organu podatkowego. W przypadku płatności za określone świadczenie opodatkowane VAT środki na pokrycie VAT byłyby przekazywane na „zablokowany” rachunek bankowy VAT, z którego dostawca mógłby korzystać wyłącznie w celu dopuszczonym przez regulatora w danym modelu podzielonej płatności (np. wyłącznie na zapłatę VAT swoim kontrahentom na analogiczny, „zablokowany” rachunek bankowy do rozliczeń podatku VAT, czy na pokrycie swoich zobowiązań w VAT lub innych podatkach). Podzielona płatność umożliwia organom podatkowym monitorowanie i blokowanie środków na rachunkach bankowych VAT, ograniczając ryzyko znikania podatników wraz z zapłaconym im przez kontrahentów, a nieodprowadzonym do budżetu państwa podatkiem.

„Korzeni” podzielenia płatności można szukać w rozwiązaniach biznesowych. Usługa podzielonej płatności od wielu lat funkcjonuje bowiem w obrocie gospodar-

czym i generalnie umożliwia zapłatę za dane świadczenie jednocześnie za pomocą różnych środków płatniczych (np. za pomocą gotówki i bezgotówkowo) czy wykorzystując już bardziej zaawansowane metody (np. jednoczesne wykorzystanie karty kredytowej i debetowej do przyznanych klientowi limitów). Generalnie podzielenie płatności ma w maksymalnym stopniu ułatwiać klientowi zapłatę za transakcję przez wykorzystanie dostępnych w danym momencie środków, co pozwala na sprawne dokonanie zakupu bez konieczności np. uprzedniej zmiany limitów kartowych klienta czy konieczności wypłaty gotówki [The Caterer, 2017]. Pojęcie podzielonej płatności na gruncie podatkowym trudno zatem uznać za rozwiązanie proklienckie, optymalizujące przepływy finansowe czy upraszczające w jakimś stopniu rozliczenie transakcji. Wręcz przeciwnie, rozwiązanie na gruncie VAT wymaga, aby płatność została zrealizowana wyłącznie w formie bezgotówkowej, w dodatku według niektórych opinii nie może ona dopuszczać realizacji płatności za pomocą karty płatniczej [PwC, 2010, s. 155]. Tak ukształtowana koncepcja podzielonej płatności w VAT nie ma więc na celu ułatwienia rozliczenia, ma przede wszystkim zapewnić bezpieczny pobór tego podatku.

W praktyce model podzielonej płatności jest stosowany wśród państw z reguły w bardzo ograniczonym zakresie. W państwach członkowskich OECD jedynie cztery kraje (Czechy, Korea, Turcja i Włochy) zdecydowały się na wdrożenie tego rozwiązania, przy czym podzielona płatność jest w nich stosowana tylko do niewielkiej liczby transakcji opodatkowanych VAT [OECD, 2016, s. 55–60]. Kolejne trzy państwa (Rumunia, Wielka Brytania i Polska) mają zamiar wprowadzić to rozwiązanie, przy czym zakres stosowania podzielonej płatności byłby szeroko stosowany tylko w Rumunii (objąłby nawet transakcje gotówkowe) [por. *Romania: Two new tax laws introduce VAT split payment...*; HM Revenue & Customs, 2017; Ustawa o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw]. Do państw, które wprowadziły i nadal stosują powszechny model podzielonej płatności w rozliczeniach VAT, należy Azerbejdżan. Warto omówić doświadczenia azerbejdżańskie związane ze stosowaniem tego szczególnego rozwiązania, zwłaszcza że w literaturze wskazuje się, że wprowadzenie modelu podzielonej płatności w tym kraju okazało się ogromnym sukcesem fiskalnym (o blisko 87% wzrosły roczne wpływy z VAT) [Pfeiffer, Ursprung-Steindl [eds.], 2015, s. 126–127].

2. Rozwiązania azerbejdżańskie

Azerbejdżański model podzielonej płatności jest rozwiązaniem o charakterze powszechnym i obligatoryjnym, tzn. jest stosowany do wszystkich transakcji opodatkowanych VAT, których stronami są podatnicy tego podatku. Ponadto model ten jest zautomatyzowany i sprzężony z systemem zautomatyzowanej informacji podatkowej (*Automated Taxation Information System*). Dane z kont nadzorowanych przez administrację podatkową są przekazywane do banku centralnego, który

przekazuje je lokalnym władzom podatkowym. Kwoty VAT wpływające na konto podatnika są następnie odnotowywane na jego koncie podatkowym w lokalnym urzędzie podatkowym [Pfeiffer, Ursprung-Steindl [eds.], 2015, s. 126–127]. Istotną cechą modelu podzielonej płatności w Azerbejdżanie jest uzależnienie możliwości odliczenia podatku naliczonego od zapłaty kwoty VAT na nadzorowane przez organ podatkowy konto. Z uwagi na związek z prawem do odliczenia podatku przedsiębiorcy nie mają przy ewentualnym dokonywaniu płatności w ratach motywacji, aby najpierw opłacać podstawę opodatkowania, a podatek w dalszej kolejności. Według niektórych praktyków gospodarczych w modelu tym obowiązek podatkowy powstaje generalnie na zasadzie memoriałowej [EY, 2013, s. 9]. Z uwagi na powiązanie prawa do odliczenia podatku naliczonego z przekazaniem kwoty podatku na konto nadzorowane przez organ podatkowy, odliczenie podatku następuje podobnie, jak w zasadzie kasowej (z chwilą wpływu na nadzorowane konto).

Wzmacniając represyjność omawianego rozwiązania, prawodawca azerbejdżański – oprócz braku prawa do odliczenia podatku naliczonego, który nie został przez nabywcę towarów lub usług zapłacony na konto nadzorowane przez organ podatkowy – wprowadził również w stosunku do nabywcy sankcję w wysokości 50% wymaganego, a niezapłaconego na nadzorowane przez organ podatkowy konto podatku [KPMG, 2016, s. 21]. Przy tak ukształtowanym modelu podzielonej płatności rozwiązania przyjęte w Azerbejdżanie w praktyce wymuszają rozliczanie przynajmniej części zapłaty za transakcję (w wysokości odpowiadającej kwocie VAT) za pośrednictwem rachunku bankowego, tak aby była ona przekazywana na konto nadzorowane przez organ podatkowy.

Trudno ocenić, jak te wymogi wpłynęły na upowszechnienie się rozliczeń bezgotówkowych w Azerbejdżanie, ale niewątpliwie komplikują one rozliczenia w przypadku np. kompensat wzajemnych wierzytelności czy nawet wymiany towaru na towar lub towaru na usługę. Brak jest szczegółowej informacji, jak tego rodzaju transakcje powinny być rozliczane w modelu podzielonej płatności. Jeśli nie byłyby z niego wyłączone, to kreowałyby sztuczne przepływy wartości pieniężnych, które musiałyby przejściowo być pokrywane z zasobów pieniężnych podatników lub finansowane z zewnątrz (np. z kredytu). Model azerbejdżański wprawdzie wymusza u podatników stosowanie w rozliczeniach dwóch zasad: memoriałowej (dla sprzedaży) i kasowej (dla zakupów), lecz w praktyce nie powinno to stwarzać szczególnych trudności w ewidencjonowaniu dla potrzeb VAT operacji gospodarczych, ponieważ dane dotyczące podatku naliczonego do odliczenia podatnicy otrzymują na swoje konto w organie podatkowym, informację o dokonanych przelewach na nadzorowane konto uzyskują też zapewne ze swoich komórek finansowych. O ile w ewidencjach prowadzonych dla potrzeb VAT rozliczenia mogą nie być zbyt skomplikowane, o tyle z perspektywy całej rachunkowości firmy będą one tym bardziej złożone, im większy jest udział rozliczeń gotówkowych w firmie.

Model azerbejdżański wydaje się nie wpływać na możliwość regulowania przez przedsiębiorców swoich zobowiązań za pomocą kart płatniczych, choć wówczas na-

leżałoby oczekiwać, że w ten sposób będzie regulowana tylko kwota netto, a kwota VAT odrębnie byłaby przekazywana na konto (nie jest to proste rozwiązanie, ale przy niewielu tego rodzaju płatnościach nie byłoby zbyt uciążliwe). Z uwagi na wprowadzony w 2010 r. wymóg, aby fakturowanie odbywało się jedynie elektronicznie i wszystkie faktury były rejestrowane przez ministerstwo odpowiedzialne za podatki, zasadniczo możliwe byłoby nawet przygotowywanie przez organ podatkowy wstępnej deklaracji dla VAT do akceptacji podatnika.

W kwestii skuteczności modelu podzielonej płatności należy dodać, że w roku jej wprowadzenia (2008 r.) odnotowano rekordowe wpływy z VAT (wzrost o 75% w stosunku do 2007 r.) [*Data on the receipt of taxes and other payments...*]. Trzeba jednak zwrócić uwagę, że wysoki wzrost (67%) odnotowano również w 2007 r. (poprzedzającym wprowadzenie podzielonej płatności). Co zatem spowodowało w tych latach tak istotne wzrosty dochodów z VAT? W latach tych przede wszystkim odnotowano istotny postęp z wprowadzania zainicjowanego w 2005 r. systemu zautomatyzowanej informacji podatkowej (ATIS), który obejmował m.in. przejście z papierowych rozliczeń na elektroniczne, scentralizowanie rejestracji i rozliczeń podatników i zintegrowanie systemu podatkowego z innymi systemami administracji publicznej oraz bankowymi (we wrześniu 2008 r. już około 43% podatników VAT korzystało z ATIS) [Hacibeyoglu, 2009, s. 4]. Ponadto między 2005 i 2007 r. wprowadzono szerszy proces rejestracji podatników VAT oraz przeprowadzono na szeroką skalę weryfikację istniejących rejestrów podatników VAT, wskutek której liczba zarejestrowanych podatników VAT spadła o 50% [Zermeño, 2008, s. 7]. Nie można zapominać o przeprowadzonej przed 2005 r. modernizacji samych służb podatkowych, której efekty zapewne pojawiły się w następnych latach. Komentatorzy zwracają także uwagę na trudności w uzyskiwaniu zwrotów podatku, co mogło mieć swój udział w sukcesach fiskalnych rządu w Azerbejdżanie [Deloitte, 2016, s. 18].

Z powyższego wynika, że bardzo trudno ocenić efekt wprowadzenia podzielonej płatności w Azerbejdżanie, wydaje się jednak, że tak duża dynamika dochodów z VAT miała swoje źródło przede wszystkim w szeregu reform o charakterze strukturalnym, zdecydowanie mniejszą rolę należałoby przypisać samej metodzie podzielonej płatności. Dodatkowo warto uwzględnić znaczenie dochodów z VAT w systemie gospodarczym Azerbejdżanu, w którym wprawdzie dochody z tego podatku wzrosły z nieco ponad 4,2 mld zł w 2008 r. do nieco ponad 9,1 mld zł w 2014 r.¹, ale w zestawieniu np. z dochodami z VAT w Polsce (ponad 124 mld zł w 2014 r. przy tylko około czterokrotnie większej ludności kraju) są one dużo niższe. Trudno zatem, aby system azerbejdżański stanowił przykład, na którym można oprzeć analizy w zakresie np. zasadności wprowadzenia podzielonej płatności.

¹ Przeliczenia dokonano według średnich kursów NBP na ostatni dzień danego roku.

3. Rozwiązania europejskie

Analizując modele podzielonej płatności w innych krajach, w sposób selektywny chciałbym się skupić na rozwiązaniach stosowanych w Czechach i Włoszech – dwóch krajach członkowskich Unii Europejskiej, w której reguły dotyczące VAT podlegają harmonizacji. Możliwość stosowania podzielonej płatności na gruncie prawa unijnego, głównie dyrektywy 2006/112/WE, jest w praktyce istotnie ograniczona, a przy założeniu zmiany zasad fakturowania czy odchodzeniu od zasady neutralności, w zasadzie wykluczona. Zapewne z tego powodu, uwzględniając nawet możliwość wnioskowania o odstępstwa od prawa unijnego, żadne z państw nie wprowadziło powszechnego modelu podzielonej płatności np. na wzór azerbejdżańskiego (wprowadzenie takiego modelu choćby z uwagi na ograniczenia w prawie do odliczenia podatku naliczonego byłoby w mojej ocenie niemożliwe).

Krótko przeanalizujemy rozwiązanie czeskie, w stosunku do którego nie wystąpiono o derogację od dyrektywy 2006/112/WE. Czesi wprowadzili możliwość korzystania z podzielonej płatności w 2011 r. jako manualny i fakultatywny model rozliczeń wobec odpowiedzialności solidarnej nabywcy za podatek VAT niezapłacony przez dostawcę w sytuacji, gdy ten pierwszy wiedział lub powinien wiedzieć, że podatek nie zostanie przez sprzedawcę zapłacony. Wpłacając (dobrowolnie) na konto bankowe nadzorowane przez organ podatkowy, nabywca nie będzie zatem ponosił w razie wystąpienia stosownych przesłanek odpowiedzialności za zobowiązanie podatkowe sprzedawcy. Taki kształt tego rozwiązania nie wymaga uzyskania odstępstwa od przepisów unijnych (obowiązany do zapłaty podatku jest sprzedawca, wydaje się również, że czeskie władze nie wymagają, aby dokonywać w tym modelu zmian w fakturowaniu). Fakultatywność tego rozwiązania powoduje natomiast, że nie jest ono powszechnie stosowane. Można szacować, że liczba w ten sposób rozliczonych transakcji nie przekracza kilkuset rocznie. Nie mogłoby ono zatem stanowić podstawowego środka zwalczającego oszustwa, raczej powinno być środkiem uzupełniającym i taką rolę wydaje się spełniać w systemie czeskim. Jego ewentualne wykorzystanie w warunkach polskich miałoby uzasadnienie praktyczne, jeżeli odpowiedzialność solidarna, z którą w modelu czeskim rozwiązanie jest powiązane, zostałaby rozciągnięta na wszystkie dostawy towarów i usług (obecnie w Polsce zakres przedmiotowy odpowiedzialności solidarnej jest stosunkowo wąski).

We Włoszech wprowadzono od 2015 r. podzieloną płatność jako obowiązkowe rozwiązanie w przypadku dostaw towarów i świadczenia usług na rzecz podmiotów prawa publicznego, gdzie włoskie władze podatkowe stwierdziły największą skalę procederu wyłudzenia podatku VAT. Z uwagi na obligatoryjność rozwiązania oraz wymóg podawania na fakturze informacji o obowiązku rozliczenia podatku przez podmiot prawa publicznego nabywający towary lub usługi (przez przekazanie go na rachunek nadzorowany przez organ podatkowy), Włochy wystąpiły o odstępstwo od art. 206 i 226 dyrektywy 2006/112/WE. Stosowna decyzja została podjęta 14 lipca 2015 r. z mocą wsteczną od 1 stycznia 2015 r. W celu lepszej efektywności wpro-

wadzonego rozwiązania jego konstrukcja umożliwiała stosowanie 30-procentowej sankcji nakładanej na podmiot prawa publicznego za brak zapłaty lub niewpłacenie w terminie podatku na nadzorowane przez organ podatkowy konto [La Grutta, 2015].

Wprowadzenie tego modelu spotkało się z obawami ze strony przedsiębiorców, zdaniem których przy dotychczasowych zasadach dokonywania zwrotów VAT przez organy podatkowe podzielona płatność mogłaby przyczynić się do utraty przez firmy (szczególnie z branży budowlanej) płynności finansowej. Wstępna ocena funkcjonowania tego rozwiązania z perspektywy budżetu państwa wskazuje, że nie tylko udało się zrealizować planowane dodatkowe dochody w wysokości blisko 1 mld euro, ale też przekroczono je w pierwszym roku o co najmniej 300 mln euro [Lapecorella, 2015, s. 6–7]. Trudno natomiast dokonać jednoznacznej oceny wpływu tego rozwiązania na płynność finansową przedsiębiorców. Według szacunków administracji włoskiej termin zwrotu VAT dla dostawców towarów i usług objętych podzieloną płatnością powinien być krótszy niż 3 miesiące, co w kontekście wcześniejszych praktyk administracji w zakresie dokonywania zwrotów należy uznać za krok w dobrym kierunku – pytanie tylko, czy w pełni zadowalającym przedsiębiorców.

Pozytywne efekty budżetowe wprowadzenia podzielonej płatności we Włoszech oraz opóźnienia we wdrożeniu odpowiednich środków strategii nowoczesnej kontroli skłoniły rząd włoski do wystąpienia o przedłużenie możliwości stosowania podzielonej płatności, mimo że w pierwotnym wniosku nie zakładano stosowania tego rozwiązania poza wnioskowany 3-letni termin. Rząd włoski, wnioskując o przedłużenie stosowania tego środka do kwietnia 2020 r., zakłada jego rozszerzenie na podmioty kontrolowane przez organy władzy publicznej oraz niektóre spółki giełdowe, co oznaczałoby objęcie podzieloną płatnością około 640 tys. dostawców [por. Wniosek w sprawie decyzji wykonawczej Rady upoważniającej Republikę Włoską...]. Podstawową wadą włoskiego modelu podzielonej płatności jest ograniczenie go do jednego, ostatniego w łańcuchu etapu dostawy realizowanej na rzecz organów władzy publicznej lub podmiotów przez nią kontrolowanych, co powoduje, że dostawcy nie mogą z konta nadzorowanego przez administrację regulować VAT-u należnego od dostaw od swoich kontrahentów, mogą zatem odzyskać „zamrożony” VAT dopiero po 3 miesiącach. Tak zaprojektowany model nie może być neutralny dla finansów przedsiębiorców.

Podsumowanie

Zauważalne w ostatnich latach zainteresowanie wśród coraz większej liczby krajów modelem podzielonej płatności jako rozwiązaniem ograniczającym oszustwa w VAT świadczy nie tylko o determinacji rządów w poszukiwaniu nowych narzędzi do redukcji strat budżetowych w poborze VAT-u, ale też o przekonaniu o skuteczności tego rozwiązania. Wprawdzie na wskazanym przykładzie Azerbejdżanu trudno określić stopień efektywności tego rozwiązania jako powszechnego i obliga-

toryjnego, jednak niewątpliwie miało ono swój udział w zwiększonych wpływach z VAT w tym kraju. Mając na uwadze stosowane w Azerbejdżanie wymogi, które nie byłyby do zaakceptowania w Unii Europejskiej, oraz brak istotnej porównywalności tamtejszego systemu VAT z systemem europejskim, jak również niedostateczne rozpoznanie rzeczywistego wpływu tego rozwiązania na płynność finansową przedsiębiorstw, nie rekomenduje się prowadzenia prac nad takim modelem w Polsce.

Podejmując analizy, czy już nawet prace, nad wdrożeniem powszechnego modelu podzielonej płatności, nie można zapominać o negatywnych doświadczeniach Bułgarii związanych z tym rozwiązaniem. Bułgaria, która w związku z rozwojem zjawiska oszustw karuzelowych wprowadziła w 2003 r. podzielną płatność jako narzędzie do walki z oszustwami, już po 3 latach podjęła prace nad wycofaniem się z tego rozwiązania po tym, jak okazało się, że nie tylko nie osiągnięto założonych celów, ale wręcz przeciwnie – niektóre jego elementy, które miały zachęcić do korzystania z podzielonej płatności (szybszy termin zwrotu, zwolnienie z odpowiedzialności solidarnej), ułatwiły rozwój oszustw [Pashev, 2006, s. 7–10].

Pewne obiecujące rezultaty ze stosowania podzielonej płatności w określonych sektorach (Włochy) czy w powiązaniu z instytucją odpowiedzialności solidarnej jako fakultatywne rozwiązanie (Czechy) powinny stanowić asumpt do szerszej dyskusji nad rozwojem tych doświadczeń, w szczególności nad wypracowaniem w pełni zautomatyzowanej wersji tego rozwiązania. Najbardziej uzasadnione byłoby wprowadzenie podzielonej płatności po wdrożeniu centralnego rejestru faktur – wówczas wszystkie procesy zarówno po stronie podatników, jak i administracji podatkowej można by w pełni zautomatyzować, co niewątpliwie obniżyłoby koszty funkcjonowania tego modelu rozliczeń.

W mojej opinii model podzielonej płatności to rozwiązanie o charakterze uzupełniającym narzędzia walki z oszustwami, a nie podstawowe i wyprzedzające przyjęcie takich rozwiązań, jak centralizacja rozliczeń w VAT, ich elektronizacja czy w końcu wprowadzenie centralnego rejestru faktur. Przy dalszych analizach nad efektywnością tego rozwiązania powinno się przede wszystkim uwzględnić jego wpływ na sytuację płynnościową przedsiębiorstw. Rozwiązanie to powinno być wprowadzane w Polsce z dużą ostrożnością, zwłaszcza mając na uwadze doświadczenia bułgarskie. Mimo zaawansowanych prac projektowych nad wprowadzeniem podzielonej płatności w Polsce (ustawa ma wejść w życie 1 kwietnia 2018 r.), warto rozważyć przesunięcie wdrożenia tego rozwiązania na 2019 r., kiedy będą znane pierwsze efekty funkcjonowania podzielonej płatności w Rumunii, a w 2018 r. skupić się na pełnym wykorzystaniu danych z jednolitego pliku kontrolnego składanego dla potrzeb VAT oraz wprowadzeniu opóźnionej centralizacji rozliczeń w VAT.

Bibliografia

- Data on the receipt of taxes and other payments to the state budget, Ministry of Taxes of the Republic of Azerbaijan, www.taxes.gov.az/modul.php?name=statistika&lang=_eng [dostęp: 14.04.2017].
- Decyzja wykonawcza Rady UE 2015/1401 z dnia 14 lipca 2015 r. w sprawie upoważnienia Włoch do wprowadzenia szczególnego środka stanowiącego odstępstwo od art. 206 oraz art. 226 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.Urz. UE z 2015 r., L 217, s. 7).
- Deloitte, *Taxation and investments in Azerbaijan*, 2016, <https://www2.deloitte.com/content/dam/Deloitte/az/Documents/tax/aze/TaxBrochures2016/Taxation%20and%20investment%20in%20Azerbaijan%202016.pdf> [dostęp: 14.04.2017].
- Dyrektywa 2006/112/WE Rady z dnia 28 listopada 2006 r. w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej (Dz.Urz. UE z 2016 r., L 347, s. 1 ze zm.).
- EY, *Guide to doing business in Azerbaijan*, 2013, [www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Business-Guide-Azerbaijan-2013-ENG/\\$FILE/EY-Business-Guide-Azerbaijan-2013-ENG.pdf](http://www.ey.com/Publication/vwLUAssets/EY-Business-Guide-Azerbaijan-2013-ENG/$FILE/EY-Business-Guide-Azerbaijan-2013-ENG.pdf) [dostęp: 14.04.2017].
- Hacibeyoglu C., *How to create a world-class taxation system from scratch: The story of tax reform in Azerbaijan, Doing Business reform case study*, 2009, www.doingbusiness.org/~media/WBG/DoingBusiness/Documents/Reforms/Case-Studies/2009/DB09-CS-Azerbaijan.pdf [dostęp: 14.04.2017].
- HM Revenue & Customs, *Alternative method of VAT collection, Call for evidence*, 2017, www.gov.uk/government/uploads/system/uploads/attachment_data/file/601027/Alternative_method_of_VAT_collection_-_Call_for_evidence.pdf [dostęp: 11.09.2017].
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 6 grudnia 2011 r. w sprawie przyszłości podatku VAT „W stronę prostszego, solidniejszego i wydajniejszego systemu podatku VAT”, COM(2011)851, wersja ostateczna.
- Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady i Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego z dnia 7 kwietnia 2016 r., dotyczący planu działania w sprawie VAT „W kierunku jednolitego unijnego obszaru VAT – czas na decyzje”, COM(2016)148, wersja ostateczna.
- KPMG, *Your tax and legal lighthouse*, 2016, <https://assets.kpmg.com/content/dam/kpmg/az/pdf/Articles/NPubs/your-tax-lighthouse-august-2016.pdf> [dostęp: 14.04.2017].
- La Grutta S., *Split-payment mechanism for public bodies*, International VAT Monitor, IBFD, March/April 2015.
- Lapcorella F., *Ex-post assessment of the split payment and reverse charge provisions: Preliminary results and methodological approaches* Department of Finance Ministry of Economy and Finance Rome, 15–16 September 2015, www.finanze.it/export/sites/finanze/it/.content/Documenti/Varie/Corte-dei-conti-2015-14-settembre-ore-19.38-3.pdf [dostęp: 14.04.2017].
- OECD, *Consumption Tax Trends 2016. VAT/GST and excise rates, trends and policy issues*, 2016.
- Pashev K., *Fighting VAT fraud: The Bulgarian experience*, 2006, Center for the Study of Democracy, Working Paper, WP 0606/2 En, https://mpr.ub.uni-muenchen.de/998/1/MPRA_paper_998.pdf [dostęp: 11.09.2017].
- Pfeiffer S., Ursprung-Steindl M. (eds.), *Global Trends in VAT/GST and Direct Taxes*, 2015, Schriftenreihe IStR Band 93.
- PwC, *Study on the feasibility of alternative methods for improving and simplifying the collection of VAT through the means of modern technologies and/or financial intermediaries. Final Report*, 2010, http://ec.europa.eu/taxation_customs/sites/taxation/files/resources/documents/common/consultations/tax/future_vat/vat-study_en.pdf [dostęp: 14.04.2017].
- Rogowska-Rajda B., Tratkiewicz T., *Zarządzanie podatkiem od wartości dodanej w Unii Europejskiej – wybrane problemy*, [w:] K. Raczkowski (red.), *Ryzyko i stabilność finansowa w procesach zarządzania*, Łódź–Warszawa 2016, <http://piz.san.edu.pl/docs/e-XVII-8-1.pdf> [dostęp: 14.04.2017].
- Romania: *Two new tax laws introduce VAT split payment mechanism and important changes to the Tax Code*, www.cms-lawnow.com/ealerts/2017/09/romania-two-new-tax-laws-introduce-vat-split-payment-mechanism-and-important-changes-to-the-tax-code?cc_lang=en [dostęp: 11.09.2017].

The Caterer, *The future of Epos: Convenience is king*, 2017, [dostęp: 14.04.2017].

Tratkiewicz T., *Luka w VAT – sposoby przeciwdziałania w Polsce i Unii Europejskiej*, „Studia Ekonomiczne. Zeszyty Naukowe Uniwersytetu Ekonomicznego w Katowicach” 2016, nr 294.

Ustawa o zmianie ustawy o podatku od towarów i usług oraz niektórych innych ustaw, <http://legislacja.rcl.gov.pl/projekt/12298259> [dostęp: 11.09.2017].

Wniosek w sprawie decyzji wykonawczej Rady upoważniającej Republikę Włoską do stosowania szczególnego środka stanowiącego odstępstwo od art. 206 oraz art. 226 dyrektywy 2006/112/WE w sprawie wspólnego systemu podatku od wartości dodanej, Bruksela, 7 kwietnia 2017 r., COM(2017)169, wersja ostateczna, <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=COM:2017:0169:FIN> [dostęp: 11.09.2017].

Zermeño M., *Current and proposed non oil tax system in Azerbaijan*, IMF Working Paper WP/08/225, www.imf.org/en/Publications/WP/Issues/2016/12/31/Current-and-Proposed-Non-Oil-Tax-System-in-Azerbaijan-22342 [dostęp: 14.04.2017].

Split Payment Model – the remedy for VAT frauds?

The article aims at presenting different models of split payment used in VAT settlements, providing an initial evaluation of their effectiveness in terms of combating VAT frauds and making an attempt to assess the possibility and the rationale of adopting such a solution under Polish circumstances in the context of current amendments sealing up the rules for VAT taxation. The article takes into account the legal aspects relating to the harmonized VAT system in the EU.

Model podzielonej płatności – remedium na oszustwa w VAT?

Celem niniejszego opracowania jest przedstawienie różnych modeli podzielonej płatności używanych w rozliczeniach VAT, dokonanie wstępnej oceny ich skuteczności w ograniczaniu oszustw w VAT, a także próba oceny możliwości i zasadności przyjęcia tego rozwiązania w warunkach polskich w kontekście obecnych zmian uszczelniających opodatkowanie VAT. Artykuł uwzględni prawne aspekty związane ze zharmonizowanym systemem VAT w UE.